

مالیات بر تراکنش‌های بانکی

سید محمدهادی سلطان‌العلمایی*، منیره روان‌بخش**

چکیده

این مطالعه با هدف بررسی مالیات بر تراکنش‌های بانکی به‌عنوان یکی از روش‌های متصور جهت کسب درآمد برای دولت در شرایط دشوار بودجه‌ای تهیه شده است. مطابق یافته‌های این پژوهش، وضع این نوع مالیات در کشورهای بررسی شده (آرژانتین، برزیل، کلمبیا، اکوادور، پرو، ونزوئلا و استرالیا) منجر به افزایش شدید تقاضا برای اسکناس و مسکوک و به تبع آن افزایش نیاز نقدینگی بانک‌ها شده و از این منظر فشار بر رشد پایه پولی افزایش یافته است. از سوی دیگر، شواهد مطرح‌شده در برخی از مطالعات نشان می‌دهد، در طول زمان با نمایان شدن راه‌های گریز مالیاتی برای عموم مردم و فعالین اقتصادی پایه این مالیات تا حدودی فرسوده شده و دولت برای کسب مقدار ثابتی از درآمد برحسب مقادیر حقیقی، مجبور به افزایش‌های مکرر نرخ مالیات خواهد شد که این امر به فرسایش بیش از پیش پایه مالیاتی منجر می‌شود. افزون بر این، وضع این مالیات منجر به زیرزمینی شدن برخی از فعالیت‌های اقتصادی و به تبع آن، کاهش عایدی مالیات‌های حاصل از این محل می‌شود. بنابراین، اگرچه دولت‌ها با وضع این مالیات می‌توانند درآمدهای قابل توجهی را در کوتاه‌مدت کسب نمایند، اما نظر به پیدایش آثار منفی آن در دوره‌های آتی، استفاده از این مالیات به‌عنوان یک ابزار درآمدی بلندمدت مناسب ارزیابی نمی‌شود.

واژگان کلیدی: مالیات بر تراکنش‌های بانکی، بهره‌وری مالیات، واسطه‌گری مالی

طبقه‌بندی JEL: H21، H22، G28

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رساله جامع علوم انسانی

* رئیس دایره بررسی و تحلیل بازار بین‌بانکی، اداره بررسی‌ها و سیاست‌های اقتصادی بانک مرکزی m.soltan@cbi.ir

** پژوهشگر دایره بررسی و تحلیل بازار بین‌بانکی، اداره بررسی‌ها و سیاست‌های اقتصادی بانک مرکزی m.ravanbakhsh@cbi.ir

۱. مقدمه

یکی از پیشنهادهایی که می‌تواند هنگام مواجهه دولت‌ها با محدودیت در تأمین منابع مالی مطرح شود، وضع مالیات بر تراکنش‌های برداشت از حساب بانکی به‌عنوان یکی از انواع مالیات بر تراکنش‌های مالی^۱ است. مالیات بر تراکنش‌های مالی تاریخچه‌ای طولانی دارد. این نوع مالیات، برای نخستین بار در سال ۱۶۹۴ در بریتانیا به‌صورت مالیات حق تمبر تصویب شد و تا به امروز نیز برقرار است.^۲ مالیات بر تراکنش‌های مالی برحسب کالا یا خدمت مورد معامله، انواع مختلفی دارد؛ به‌عنوان مثال، مالیات بر تراکنش‌های اوراق بهادار^۳ بر صدور یا معامله انواع اوراق بهادار مانند سهام، اوراق بدهی و مشتقات^۴ مرتبط وضع می‌شود. مالیات بر تراکنش‌های ارزی (معروف به مالیات توبین^۵) بر معاملات ارزی و مشتقات مرتبط وضع می‌شود. مالیات بر حق بیمه‌ها و مالیات بر معاملات املاک و مستغلات نیز انواع دیگری از این نوع مالیات هستند که به‌ترتیب هنگام عقد قرارداد بیمه و معامله املاک و مستغلات دریافت می‌شوند. یکی از انواع مالیات بر تراکنش‌های مالی، مالیات بر تراکنش‌های بانکی^۶ است که صرف‌نظر از نوع کالا یا خدمت مورد مبادله، بر تمام تراکنش‌های بانکی وضع می‌شود.^۷

مالیات بر تراکنش‌های بانکی نخستین بار در سال ۱۸۹۸ توسط دولت آمریکا به‌صورت ۲ سنت مالیات بر مبادله هر چک بانکی برای تأمین هزینه‌های جنگ آمریکا-اسپانیا وضع شد.^۸ پس از آن، در بحران بزرگ از ژوئن ۱۹۳۲ تا دسامبر ۱۹۳۴، این مالیات بار دیگر در آمریکا وضع شد.^۹ از پایان دهه ۱۹۸۰ بسیاری از کشورهای آمریکای لاتین مالیات‌های مشابهی را برای افزایش درآمدهای خود وضع کردند.^{۱۰} این روش در کشور یونان^{۱۱} و استرالیا^{۱۲} نیز استفاده شد.

1. Financial Transaction Taxes (FTT)

2. Bruman, et al. (2016).

3. Securities Transaction Taxes (STT)

4. Derivatives

5. Tobin Taxes

6. Bank Transaction Taxes

7. Bruman, et al. (2016).

8. Baca campodonico, Mello, and Kirilenko. (2006).

9. Albuquerque. (2006).

10. Baca campodonico, Mello, and Kirilenko. (2006); Albuquerque. (2006).

11. Balfoussia, et al. (2017).

12. Albuquerque. (2006).

به دلیل گسترده بودن پایه این مالیات، وضع آن حتی در نرخ‌های بسیار پایین می‌تواند درآمد قابل توجهی را در کوتاه‌مدت به همراه داشته باشد. از سوی دیگر، به دلیل محدود بودن تعداد بانک‌های موجود در هر کشور، خودکار بودن سیستم‌های حسابداری بانک‌ها و ثبت پیشینه تراکنش‌های مالی، هزینه گردآوری این مالیات در مقایسه با مالیات‌های دیگر کمتر است. پایین بودن هزینه گردآوری، گستردگی پایه مالیاتی و امکان وضع این مالیات در نرخ‌های بسیار ناچیز باعث شده که برخی از سیاست‌گذاران به این مالیات به چشم مالیاتی جذاب با کمترین آثار جانبی نگاه کنند. با این حال، تجربه کشورهایی که این مالیات را وضع کردند، نشان‌دهنده تبعات منفی وضع این مالیات بر اقتصاد کشورها و ناکارآمدی آن است.

در این پژوهش، ابعاد مختلف مالیات بر تراکنش‌های برداشت از حساب بانکی بررسی می‌شود. برای این منظور، در بیشتر موارد از تجارب کشورهای حوزه آمریکای لاتین در خصوص این روش مالیات‌ستانی استفاده می‌شود. بر اساس یافته‌های مطالعات بررسی‌شده، تقریباً در تمام کشورهایی که مالیات بر تراکنش‌های بانکی را به کار برده‌اند، به آن به عنوان یک ابزار کسب درآمد فوری در زمان بحران‌های اقتصادی و به منظور مواجهه با آن نگاه شده است. با توجه به آگاهی سیاست‌گذاران از پیامدهای این روش مالیات‌ستانی، این مالیات در بیشتر موارد با یک طول عمر مشخص، کوتاه و از پیش تعیین شده معرفی و اجرا شده و تمدید چند باره آن در برخی از کشورها تنها با این هدف بوده است که دولت تا زمان دستیابی به مالیات‌های مطلوب دیگر، مقدار زیادی درآمد کسب کند.

پس از این مقدمه، نخست در قسمت دوم، تجربه برخی از کشورهای منتخب که به وضع این مالیات اقدام نموده‌اند، مرور می‌شود. در قسمت سوم، تأثیر مالیات بر تراکنش‌های بانکی بر بخش واقعی اقتصاد و در قسمت چهارم بر بخش مالی و ساختار تراکنش‌ها بررسی می‌شود. در قسمت پنجم، بهره‌وری مالیات بر تراکنش‌های بانکی و تأثیر این مالیات بر درآمدهای دولت بررسی می‌شود. بررسی این مالیات از دید عدالت و اصابت مالیاتی در قسمت ششم انجام شده و سرانجام، این مطالعه در قسمت هفتم جمع‌بندی و خلاصه شده است.

۲. تجربه کشورها در دریافت مالیات بر تراکنش‌های بانکی

سیاست مالیات بر تراکنش‌های بانکی یک سیاست قدیمی است که بیشتر در دهه ۹۰ میلادی و پیش

از آن استفاده شده و به دلیل معایب آن، در حال حاضر به‌طور گسترده استفاده نمی‌شود. بیشتر تجربیات بین‌المللی در خصوص این نوع از مالیات مربوط به کشورهای امریکای لاتین است که در این قسمت مرور می‌شوند. در پیوست نیز، خلاصه‌ای از اطلاعات مربوط به این نوع مالیات در کشورهای مختلف ارائه شده است.

آرژانتین

آرژانتین نخستین کشور امریکای لاتین بود که مالیات بر تراکنش‌های برداشت از حساب بانکی را به‌طور موقت در زمان بحران مالی به‌کار برد. این مالیات نخست در سال ۱۹۷۶ با نرخ ۰/۲ درصد وضع و پس از سه ماه لغو شد. پس از آن، از اکتبر ۱۹۸۳ این مالیات بار دیگر در نرخ‌های مندرج در جدول ۱، وضع شد.

بهره‌وری این مالیات که به‌صورت سهم درآمدهای مالیاتی حاصل از تراکنش‌های بانکی از تولید ناخالص داخلی (برحسب درصد) به متوسط نرخ قانونی مالیات تعریف می‌شود،^۱ به‌طور معمول در طول زمان کاهش می‌یابد. روند کاهنده بهره‌وری این مالیات در آرژانتین در نمودار ۱-الف، نشان داده شده که ناشی از افزایش فرار مالیاتی در طول زمان بوده است. برای آرژانتینی‌ها افتتاح حساب در اروگوئه کار بسیار آسانی بود؛ بنابراین، عاملان اقتصادی معاملات خود را تا حد امکان از طریق بانک‌های اروگوئه انجام می‌دادند. همچنین، عاملان اقتصادی برای حداقل کردن پرداخت‌های مالیاتی به‌جای واریز کردن چک‌ها، آنها را پشت‌نویسی می‌کردند. بدین ترتیب چک‌ها، به‌ویژه چک‌های در وجه حامل، به‌طور مکرر دست‌به‌دست می‌شد، بدون آن که برای تسویه تحویل بانک‌ها داده شود. برای آرژانتین دو دوره متفاوت قابل تفکیک است: دوره نخست از ۱۹۸۸ تا ۱۹۹۲ که مشخصه‌های آن تورم بالا و سیستم مالی کم‌عمق است. وضع مالیات بر تراکنش‌های برداشت از حساب بانکی در این دوره به کاهش واسطه‌گری مالی و کاهش بهره‌وری منجر شد. در دوره دوم از ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۶ که مشخصه‌های آن تورم پایین و سیستم مالی عمیق‌تر است، بهره‌وری مالیاتی مطابق انتظار بالاتر بوده است. با این حال، نرخ مالیات مؤثر بالا باعث فرسایش پایه مالیاتی شد و بهره‌وری به‌طور پایدار در طول زمان کاهش یافته است. نمودار ۱-ب، شواهدی ارائه می‌دهد که وضع مالیات بر تراکنش‌های برداشت از حساب

۱. بهره‌وری مالیات بر تراکنش‌های بانکی به‌صورت نسبت ($\frac{\text{تولید ناخالص داخلی/درآمد مالیاتی از محل تراکنش‌های بانکی}}{\text{متوسط نرخ مالیات بر تراکنش‌های بانکی}}$) تعریف شده است.

بانکی تقاضای پول نقد در آرژانتین را به شدت تحت تأثیر قرار داد. بر اساس داده‌های بانک مرکزی این کشور، سهم پول نقد خارج از بانک‌ها به عنوان درصدی از کل دارایی‌های نقد بانک، از زمان وضع مالیات بر بدهی بانکی بیش از دو برابر شد. تقاضای پول نقد با وجود افزایش نرخ تورم، افزایش یافت. افزون بر این، کاهش ۴۳ درصدی تعداد چک‌های تسویه شده در بانک مرکزی در پنج‌ماهه نخست سال ۲۰۰۳ نسبت به دوره مشابه سال ۲۰۰۲، شاهد دیگری برای کاهش واسطه‌گری مالی در این کشور است.^۱ مطابق جدول پیوست، یکی از علل این کاهش در دوره اشاره شده، ممنوعیت پشت‌نویسی چک بیش از دو مرتبه بوده است.

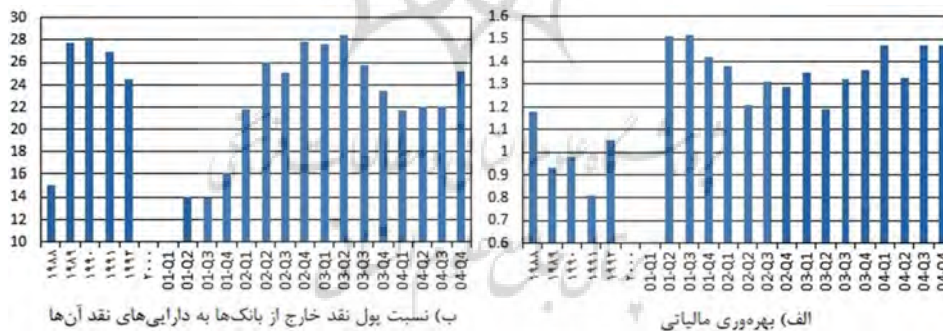
جدول ۱. نرخ مالیات بر تراکنش‌های بانکی در آرژانتین

دوره	نرخ ^(۱)
اکتبر ۱۹۸۳ تا آگوست ۱۹۸۵	۰/۱۰ درصد
آگوست ۱۹۸۵ تا ۱ مارس ۱۹۸۸	۰/۲۰ درصد
۱ مارس ۱۹۸۸ تا ۳۱ دسامبر ۱۹۸۹	۰/۷۰ درصد
۱ ژانویه ۱۹۹۰ تا ۳۰ فوریه ۱۹۹۱	۰/۳۰ درصد
۲۱ فوریه ۱۹۹۱ تا ۲۰ فوریه ۱۹۹۲	۱/۲۰ درصد
۱ آوریل ۲۰۰۱ تا ۳۰ آوریل ۲۰۰۱	۰/۲۵ درصد (بدهکار و بستانکار)
۱ مه ۲۰۰۱ تا ۳۱ جولای ۲۰۰۱	۰/۴۰ درصد (بدهکار و بستانکار)
۱ آگوست ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۶	۰/۶۰ درصد (بدهکار و بستانکار)

مأخذ: باکاکامپودنیکو، دی‌ملو و کرلنکو، (۲۰۰۶).

۱. اطلاعات این جدول تا سال ۲۰۰۶ به‌روز شده است. در مواردی که مالیات به‌طور هم‌زمان بر تراکنش‌های بدهکار و بستانکار وضع شده است، نرخ مؤثر مالیات دو برابر نرخ مندرج در جدول است.

نمودار ۱. بهره‌وری مالیات بر تراکنش‌های بانکی و نسبت پول نقد خارج از بانک‌ها به دارایی‌های نقد آنها در آرژانتین

1. Albuquerque. (2006).

برزیل

برزیل نخستین بار مالیات بر تراکنش‌های بانکی را در جولای ۱۹۹۳ وضع کرد. پس از آن تا پایان سال ۲۰۰۴ این مالیات در دوره‌های غیرپیوسته مطابق نرخ‌های درج‌شده در جدول ۲ در این کشور برقرار بوده است. تمام تراکنش‌های برداشت از حساب‌های بانکی توسط سپرده‌گذاران غیربانکی دربرگیرنده حساب‌های جاری، سرمایه‌گذاری، مدت‌دار و پس‌انداز، به‌علاوه تسهیلات اضافه برداشت در حساب‌های جاری و تراکنش‌ها در بازارهای اسپت^۱ و آتی مشمول این مالیات شدند. با هدف جلوگیری از فرار مالیاتی از طریق چک (استفاده از یک چک برای چند پرداخت) پشت‌نویسی چک‌ها محدود به یک‌مرتبه شد. حساب‌های دولتی (تمام سطوح دولت شامل نمایندگان دولتی)، برداشت از حساب‌های تأمین اجتماعی فردی و بیمه بیکاری معاف از مالیات شدند. سازمان‌های غیرانتفاعی و تراکنش‌های بازار سرمایه نیز معاف از این مالیات شدند.^۲

بر اساس نمودار ۲-الف، بهره‌وری درآمدی مالیات بر تراکنش‌های بانکی در فصل نخست سال ۱۹۹۴ حدود ۶/۵ درصد بوده، اما پس از آن به حدود ۴ درصد کاهش یافت و در طول زمان روند تقریباً ثابتی را طی کرد. به نظر می‌رسد بهره‌وری مالیاتی در این کشور تحت تأثیر افزایش‌های چندباره نرخ در طول زمان قرار نگرفت و نسبت به کشورهای دیگر بررسی‌شده، درصد بهره‌وری در این کشور بالا بوده است. بر اساس نمودار ۲-ب، با افزایش نرخ قانونی این مالیات در برزیل، نسبت پول نقد خارج از بانک‌ها به دارایی‌های نقد آنها به‌طور مداوم افزایش یافت، که نشان‌دهنده کاهش پیاپی سطح واسطه‌گری مالی است.^۳ مالیات بر تراکنش‌های برداشت از حساب بانکی در برزیل به کاهش تعداد چک‌های صادره، افزایش در پایه پولی، کاهش سپرده‌های مدت‌دار به نفع صندوق‌های پوشش ریسک که معاف از مالیات بودند و افزایش در اختلاف‌های نرخ بهره^۴ نیز منجر شد.^۵

1. Spot

2. Albuquerque. (2006).

3. Ibid.

4. Interest spreads

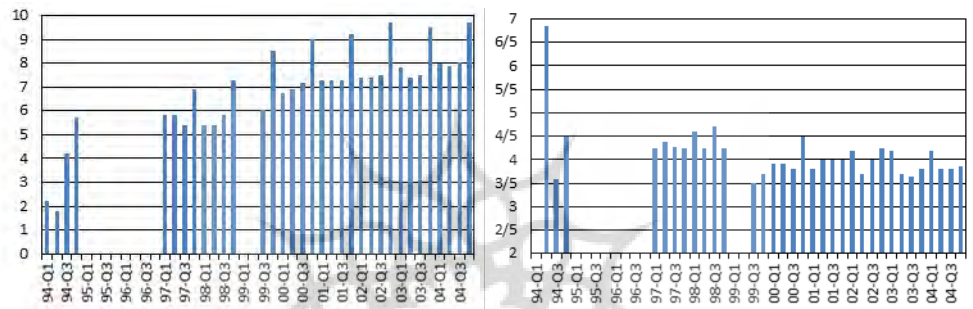
5. Koyama and Nakane. (2001).

جدول ۲. نرخ مالیات بر تراکنش‌های بانکی در برزیل

دوره	نرخ
۲۶ آگوست ۱۹۹۳ تا ۱۵ سپتامبر ۱۹۹۳	۰/۲۵ درصد
۱ ژانویه ۱۹۹۴ تا ۳۱ دسامبر ۱۹۹۴	۰/۲۵ درصد
۲۳ ژانویه ۱۹۹۷ تا ۲۲ ژانویه ۱۹۹۹	۰/۲۰ درصد
۱۷ ژوئن ۱۹۹۹ تا ۱۶ ژوئن ۲۰۰۰	۰/۳۸ درصد
۱۷ ژوئن ۲۰۰۰ تا ۱۷ مارس ۲۰۰۱	۰/۳۰ درصد
۱۸ مارس ۲۰۰۱ تا پایان ۲۰۰۴	۰/۳۰ درصد + ۰/۰۸ درصد اضافه

مأخذ: باکامپودونیکو، دی‌ملو و کرلنکو. (۲۰۰۶).

نمودار ۲. بهره‌وری مالیات بر تراکنش‌های بانکی و نسبت پول نقد خارج از بانک‌ها به دارایی‌های نقد آنها در برزیل (درصد)

ب) نسبت پول نقد خارج از بانک‌ها به دارایی‌های نقد آنها

الف) بهره‌وری مالیاتی

کلمبیا

کلمبیا در نوامبر ۱۹۹۸ مالیات بر تراکنش‌های بانکی را با نرخ ۰/۲ درصد به‌عنوان یک ابزار موقت درآمدی وضع کرد و درآمد آن را برای تأمین کمک‌های مالی مؤسسات وام مسکن تخصیص داد. این مالیات که قرار بود در دسامبر ۱۹۹۹ منقضی شود، تا پایان سال ۲۰۰۰ تداوم یافت، اما تخصیص درآمدی آن حذف شد. پس از آن، این مالیات شکل دائمی به خود گرفت و در نرخ‌های درج‌شده در جدول ۳، ادامه یافت. در سال ۲۰۰۶، این مالیات بر تمام برداشت‌ها از حساب‌های جاری و پس‌انداز، تراکنش‌های کارت‌های اعتباری و بازپرداخت اقساط وام نیز وضع شد. در سال مالی ۲۰۰۲ این مالیات ۵/۴ درصد از کل درآمد مالیاتی کلمبیا، برابر حدود ۰/۷ درصد از تولید ناخالص داخلی این کشور را تشکیل داده بود.^۱

1. Baca Campodonico, Mello and Kirilenko. (2006).

بر اساس نمودار ۳-الف، بهره‌وری این مالیات در طول زمان به دلیل افزایش نرخ مالیات و رشد فرار مالیاتی کاهش یافت. افزون بر این، وضع این مالیات به کاهش واسطه‌گری مالی و به دنبال آن، کاهش بیشتر بهره‌وری مالیاتی انجامید. افزایش نرخ این مالیات به ۰/۳۰ درصد در ژانویه ۲۰۰۱ به کاهش بیشتر بهره‌وری منجر شد. این روند با افزایش نرخ مالیات به ۰/۴۰ درصد در ژانویه ۲۰۰۴ تا دوام یافت. این مالیات تأثیر قابل توجهی نیز بر تقاضای پول نقد در کلمبیا داشت. مطابق نمودار ۳-ب، نسبت پول نقد خارج از بانک‌ها به دارایی‌های نقد آنها از ۹ درصد در سال ۱۹۹۹ به بیش از ۱۴ درصد در ابتدای سال ۲۰۰۳ افزایش یافت.^۱

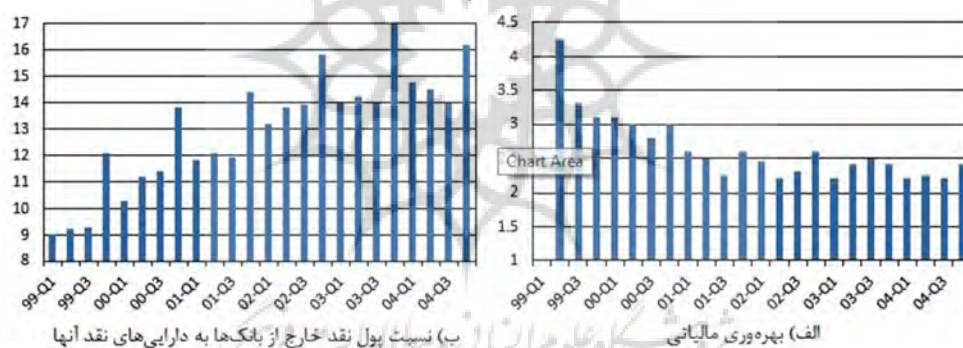
جدول ۳. نرخ مالیات بر تراکنش‌های بانکی در کلمبیا^(۱)

نرخ	دوره
۰/۲۰ درصد	۱۶ نوامبر ۱۹۹۸ تا ۳۱ دسامبر ۲۰۰۰
۰/۳۰ درصد	۱ ژانویه ۲۰۰۱ تا ۳۱ دسامبر ۲۰۰۳
۰/۴۰ درصد	۱ ژانویه ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۶

مأخذ: باکامپودنیکو، دی‌ملو و کرلنکو. (۲۰۰۶).

^(۱) اطلاعات این جدول تا سال ۲۰۰۶ به‌روز شده است.

نمودار ۳. بهره‌وری مالیات بر تراکنش‌های بانکی و نسبت پول نقد خارج از بانک‌ها به دارایی‌های نقد آنها در کلمبیا (درصد)

مطابق یافته‌های مطالعات دیگر،^۲ از زمان وضع مالیات بر تراکنش‌های بانکی در کلمبیا از سال ۱۹۸۸ نسبت پول نقد به پایه پولی در این کشور افزایش یافت. همچنین، تعداد و حجم چک‌های

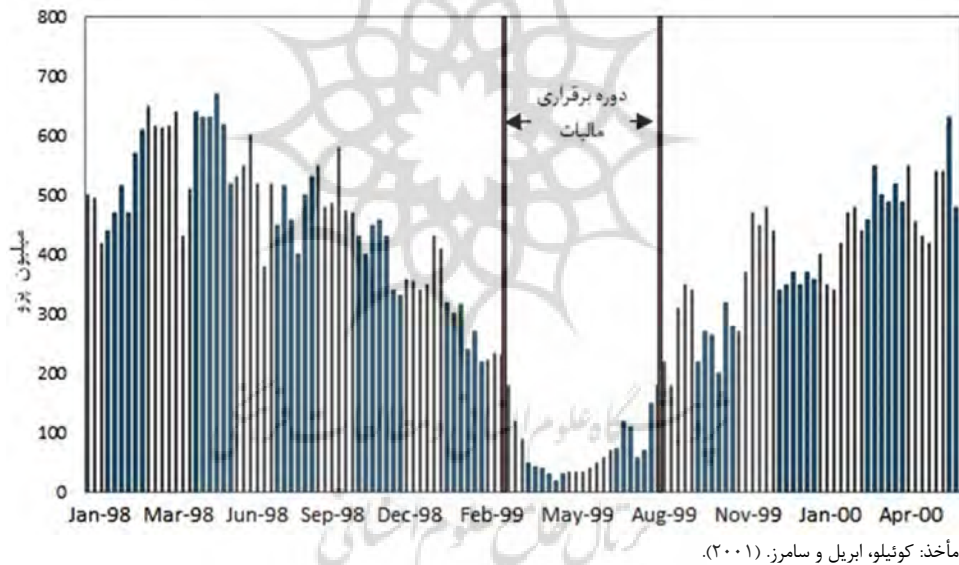
1. Ibid.

2. Arbelaez, Burman and Zuluaga. (2002).

مبادله‌شده نیز در طول زمان کاهش یافت؛ به طوری که تعداد چک‌های تسویه‌شده توسط بانک مرکزی از متوسط ماهانه ۱۵ میلیون فقره در دوره ۱۹۹۸-۱۹۹۷ به متوسط ۸ میلیون فقره در دوره ۲۰۰۲-۱۹۹۹ کاهش یافت.

تأثیر این مالیات بر معاملات بازار بین‌بانکی نیز جالب‌توجه است. در ابتدای وضع این مالیات در سال ۱۹۸۸، با هدف حداقل کردن آسیب‌های وارد بر بازار بین‌بانکی، به جای نرخ استاندارد ۰/۲ درصد نرخ ترجیحی ۰/۱۲ درصد بر تراکنش‌های این بازار وضع شد. با این حال، با رد شدن نرخ ترجیحی توسط دادگاه قانون اساسی در مارس ۱۹۹۹، معاملات بازار بین‌بانکی به سرعت کاهش یافت. این بازار بار دیگر در آگوست ۱۹۹۹ با معاف شدن معاملات بازار بین‌بانکی برحسب ارزش داخلی از این مالیات، رشد یافته و پایدار شد (نمودار ۴). در طول دوره‌ای که عملیات این بازار به شدت کاهش یافته بود، تراکنش‌های پولی بین‌بانکی از طریق افزایش در معاملات دوطرفه (ریپو و ریپوی معکوس) با بانک مرکزی که معاف از مالیات بود، صورت می‌گرفت.^۱

نمودار ۴. گردش هفتگی بازار بین‌بانکی در کلمبیا، ۱۹۹۸-۲۰۰۰

مأخذ: کوئیلو، ابریل و سامرز. (۲۰۰۱).

1. Coelho, Ebrill and Summers. (2001).

ونزوئلا

ونزوئلا برای نخستین بار مالیات بر تراکنش‌های بانکی را بین مه تا دسامبر ۱۹۹۴ وضع نمود. پس از آن، این مالیات تا سال ۱۹۹۹ منتفی شد. سپس، باردیگر از مه ۱۹۹۹ این مالیات با نرخ‌های درج‌شده در جدول ۴، وضع شد. دلیل اصلی وضع این مالیات در ونزوئلا مقابله با فشارهای مالی وارد بر دولت ناشی از کاهش مداوم درآمدهای نفتی این کشور بوده است. نرخ این مالیات در ونزوئلا در مقایسه با کشورهای دیگر تقریباً بالا بوده و در سپتامبر سال ۲۰۰۲ به دلیل بحران‌های سیاسی و فلج شدن تقریبی صنعت نفت به بالاترین میزان خود (۱ درصد) رسید.^۱

بر اساس اطلاعات نمودار ۵-الف، بهره‌وری مالیات بر تراکنش‌های بانکی در ونزوئلا در طول زمان به دلیل نرخ‌های بالای مالیات کاهش یافت. همان‌طور که مشخص است، بهره‌وری این مالیات بین مه ۱۹۹۹ تا مه ۲۰۰۰ کاهشی بوده است. از مارس ۲۰۰۲ تا ژوئن ۲۰۰۳ نیز بهره‌وری به کاهش خود ادامه داد و از جولای ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۶، به دنبال کاهش نرخ مالیات، بهره‌وری افزایش یافت. مطابق قسمت ب نمودار ۵، این مالیات تأثیر معناداری نیز بر تقاضای پول نقد در ونزوئلا داشته است. نسبت پول نقد خارج از بانک‌ها به دارایی‌های نقد آنها از ۱۰ درصد در سال ۲۰۰۱ به بیش از ۱۴ درصد در سال ۲۰۰۳ افزایش یافت.^۲ افزون بر این، وضع این مالیات در ونزوئلا استفاده از پول نقد و حرکت به سمت بانکداری برون‌مرزی را تشویق کرد. عموم مردم برداشت‌های زیادی از سیستم بانکی انجام دادند و نگهداری پول نقد توسط مردم از ژانویه تا دسامبر ۱۹۹۴ دو برابر شد.^۳

جدول ۴. نرخ مالیات بر تراکنش‌های بانکی در ونزوئلا^(۱)

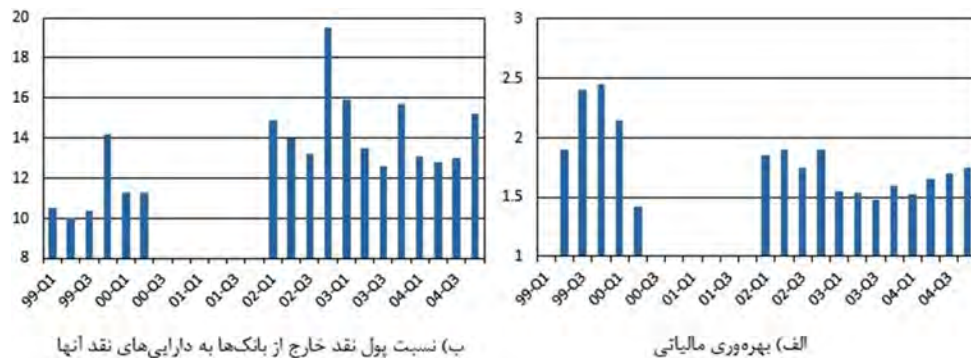
دوره	نرخ
۹ مه ۱۹۹۴ تا ۳۱ دسامبر ۱۹۹۴	۰/۷۵ درصد
۱۴ مه ۱۹۹۹ تا ۱۳ مه ۲۰۰۰	۰/۵۰ درصد
۱۵ مارس ۲۰۰۲ تا ۳۱ آگوست ۲۰۰۲	۰/۸۰ درصد
۱ سپتامبر ۲۰۰۲ تا ۳۱ ژوئن ۲۰۰۳	۱/۰۰ درصد
۱ جولای ۲۰۰۳ تا ۳۱ دسامبر ۲۰۰۳	۰/۸۰ درصد
۱ ژانویه ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۶	۰/۵۰ درصد

مأخذ: باکامپودنیکو، دی‌ملو و کرلنکو. (۲۰۰۶).

(۱) اطلاعات این جدول تا سال ۲۰۰۶ به‌روز شده است.

1. Baca campodonico, Mello, and Kirilenko. (2006).
2. Coelho, Ebrill and Summers. (2001).
3. Ibid

نمودار ۵. بهره‌وری مالیات بر تراکنش‌های بانکی و نسبت پول نقد خارج از بانک‌ها به دارایی‌های نقد آنها در ونزوئلا (درصد)

اکوادور

در ژانویه ۱۹۹۹ در میانه یک بحران مالی و اقتصادی، اکوادور مالیاتی با نرخ ۱/۰ درصد بر تراکنش‌های مالی وضع کرد که نخست، جایگزینی برای مالیات بر درآمد معرفی شد. در ژانویه ۲۰۰۰ تا زمان لغو این مالیات در ژانویه ۲۰۰۱، نرخ این مالیات به ۰/۸ درصد کاهش یافت (جدول ۵). این مالیات، بر تراکنش‌های واریز و برداشت تمام حساب‌های جاری، مدت‌دار، وام‌دار و حساب‌های دیگر مؤسسات مالی شامل تراکنش‌های بین‌بانکی، حواله‌های خارجی، پرداخت‌های خارج از کشور توسط صادرکنندگان، بازپرداخت وام و تسویه چک‌ها وضع شد. نمایندگان بخش عمومی، دولت‌های محلی، دانشگاه‌های دولتی، بانک مرکزی، دولت‌های خارجی و نهادهای بین‌المللی، کمک‌های تأمین اجتماعی، وجوه دریافت‌شده توسط نهادهای مالی برای واسطه‌گری، برداشت از حساب‌های پس‌انداز و خودپردازها معاف از این مالیات شدند.^۱

مطابق قسمت الف نمودار ۶، بهره‌وری درآمدی این مالیات، در ابتدا یعنی زمانی که قرار بود جایگزین مالیات بر درآمد شود، بالا بود. با این حال، با حذف این قانون بهره‌وری کاهش یافت. بهره‌وری درآمدی تحت تأثیر این واقعیت که پایه مالیاتی در این کشور گسترده‌تر از کشورهای دیگر بود، نیز قرار داشت؛ زیرا در این کشور، مالیات بر هر دو نوع تراکنش برداشت از حساب‌ها یا واریز به

1. Baca campodonico, Mello and Kirilenko. (2006).

حساب‌ها وضع شده بود. مطابق قسمت ب نمودار ۶، این مالیات به کاهش واسطه‌گری مالی در اکوادور نیز منجر شد که با ضعف سیستم بانکداری و بحران‌های اقتصادی این کشور همراه شد. در مارس ۱۹۹۹ - سه ماه پس از وضع این مالیات - سقوط سیستم بانکی باعث انجماد اجباری سپرده‌های بانکی برای مدت چهار ماه شد. درآمد مالیاتی به قیمت ثابت در تمام طول دوره برقراری مالیات کاهش یافت و در سال ۲۰۰۰، دلاریزه شدن اقتصاد به کاهش تراکنش‌ها برحسب واحد پول داخلی و بنابراین، کاهش نسبت پول نقد خارج از بانک‌ها به دارایی‌های نقد آنها منجر شد.^۱

جدول ۵. نرخ مالیات بر تراکنش‌های بانکی در اکوادور

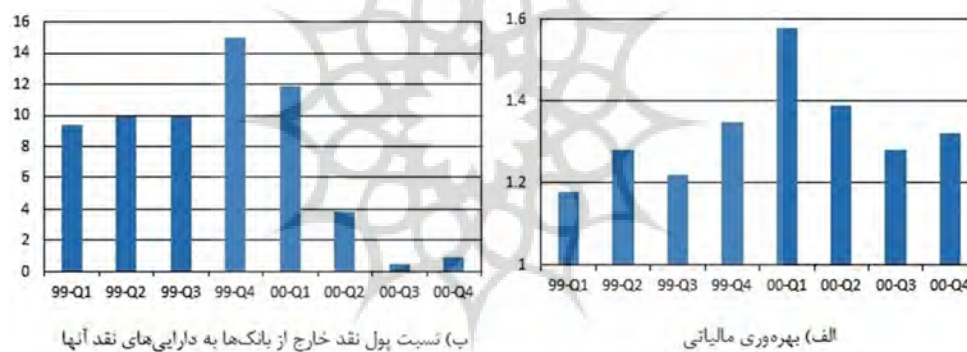
دوره	نرخ ^(۱)
۱ ژانویه ۱۹۹۹ تا ۳۱ دسامبر ۱۹۹۹	۱/۰۰ درصد (بدهکار و بستانکار)
۱ ژانویه ۲۰۰۰ تا ۱ دسامبر ۲۰۰۰	۰/۸۰ درصد (بدهکار و بستانکار)

مأخذ: باکامپودنیکو، دی‌ملو و کرلنکو، (۲۰۰۶).

(۱) برای مواردی که مالیات به‌طور هم‌زمان بر تراکنش‌های بدهکار و بستانکار وضع شده است، نرخ مؤثر مالیات دو برابر نرخ درج‌شده در جدول است.

نمودار ۶. بهره‌وری مالیات بر تراکنش‌های بانکی و نسبت پول نقد خارج از بانک‌ها

به دارایی‌های نقد آنها در اکوادور

پرو

در آگوست ۱۹۸۹، پرو مالیات بر تراکنش‌های بانکی را با نرخ ۱/۰ درصد به‌عنوان ابزار فوری افزایش درآمد در طول یک دوره ابرتورم وضع کرد. نرخ این مالیات در پرو تا ۲/۰ درصد در آوریل تا سپتامبر ۱۹۹۰ افزایش و پس از آن به‌طور پیاپی کاهش یافت، تا سرانجام این مالیات در سال ۲۰۰۶ در

1. Ibid.

پرو لغو شد (جدول ۶). در این کشور، مالیات بر تراکنش‌های بانکی بر تمام تراکنش‌های برداشت از حساب‌های بانکی وضع شد، اما فهرست معافیت‌ها گسترده و شامل حساب‌های پس‌انداز، حساب‌های صندوق‌های تأمین مالی مسکن، حساب‌های دولتی، حساب کارگزاران رسمی گمرک، دانشگاه‌ها و مدارس، تراکنش‌های میان حساب‌های یک شخص، شرکت‌های صنعتی و معدنی که قراردادهای مالیات با نرخ ثابت امضا کرده بودند، پرداخت‌های انفصال از خدمت و پرداخت‌های خود مالیات بود.^۱ به دنبال وضع این مالیات، جابه‌جایی وجوه از حساب‌های جاری به پس‌انداز که معاف از مالیات بودند، تشویق شد. به‌منظور اجتناب از برداشت از حساب‌های بانکی، تصفیه پرداخت‌ها به‌طور مستقیم میان خود شرکت‌ها انجام می‌شد. پشت‌نویسی چندباره چک‌ها رواج پیدا کرد و دلاریزه شدن گسترش یافت. کاهش واسطه‌گری مالی با استفاده گسترده از ابزارهای تسویه غیررسمی همراه شد، که به افت درآمدهای مالیاتی و میزان سپرده‌ها در حساب‌های جاری برحسب مقادیر حقیقی منجر شد. با کاهش نرخ مالیات از ۰/۴ درصد در مارس ۱۹۹۲ به ۰/۰۵ درصد در مارس ۲۰۰۴، بهره‌وری مالیات افزایش قابل توجهی یافت. با این حال، در طول دوره فصل نخست ۱۹۹۰ تا فصل نخست ۱۹۹۲ و دوره فصل دوم ۲۰۰۴ تا فصل چهارم ۲۰۰۴ روند بهره‌وری کاهشی بوده است (نمودار ۷-الف). افزون بر این، مطابق قسمت ب نمودار ۷، نرخ بالای مالیات بر تراکنش‌های بانکی باعث کاهش واسطه‌گری مالی شد و تعداد چک‌های تسویه‌شده توسط بانک مرکزی و حجم متوسط آنها به‌طور قابل توجهی کاهش یافت. نسبت پول نقد خارج از بانک به دارایی‌های نقد بانک‌ها از ۴۵ درصد در ابتدای سال ۱۹۹۰ به ۶۴ درصد در سال ۱۹۹۲ افزایش یافت.^۲

جدول ۶. نرخ مالیات بر تراکنش‌های بانکی در پرو^(۱)

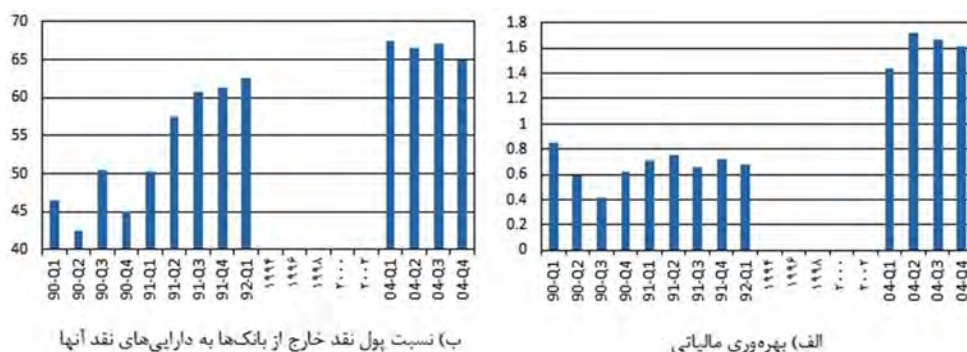
نرخ	دوره
۱/۰۰ درصد	۱۱ اگوست ۱۹۸۹ تا ۱۲ آوریل
۲/۰۰ درصد	۱۳ آوریل ۱۹۹۰ تا ۲۸ سپتامبر
۱/۰۰ درصد	۲۹ سپتامبر ۱۹۹۰ تا ۲۵ آوریل
۰/۷۵ درصد	۲۶ آوریل ۱۹۹۱ تا ۳۱ دسامبر
۰/۴۰ درصد	۱ ژانویه ۱۹۹۲ تا ۱۷ مارس ۱۹۹۲
۰/۰۵ درصد	۱ مارس ۲۰۰۴ تا ۳۱ دسامبر
۰/۰۴ درصد	۱ ژانویه ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۶

مأخذ: باکاکامپودنیکو، دی‌ملو و کیرلنکو. (۲۰۰۶).
 (۱) اطلاعات این جدول تا سال ۲۰۰۶ به‌روز شده است.

1. Baca Campodonico, Mello and Kirilenko. (2006).
2. Ibid.

نمودار ۷. بهره‌وری مالیات بر تراکنش‌های بانکی و نسبت پول نقد خارج از بانک‌ها

به دارایی‌های نقد آنها در پرو (درصد)

استرالیا

در آوریل ۱۹۸۳، استرالیا مالیاتی در سطح ملی بر برداشت از حساب‌های جاری بانک‌ها وضع کرد.^۱ در سال ۱۹۹۰ این مالیات به سطح ایالتی تغییر کرد و هر ایالت می‌توانست به‌طور داوطلبانه آن را بپذیرد، گرچه همچنان وظیفه گردآوری آن برعهده بانک مرکزی بود. اگر ایالتی وضع این مالیات را نمی‌پذیرفت، کمک‌هزینه‌ها به آن ایالت برابر درآمد از دست رفته کاهش می‌یافت؛ بنابراین، ایالت‌ها انگیزه فراوانی برای پذیرش این مالیات داشتند. تا سال ۲۰۰۱، این مالیات ایالتی با عنوان مالیات بدهی در تمام ایالت‌ها به‌غیر از یک ایالت اجرا می‌شد. نرخ این مالیات بر حسب ارزش بدهی از ۰/۳۰ دلار برای تراکنش‌های کمتر از ۱۰۰ دلار شروع و به ۴ دلار برای تراکنش‌های ۱۰۰۰۰ دلاری و بیشتر می‌رسید. حساب‌های نمایندگی‌های دولتی داخلی و خارجی، مؤسسات خیریه و مذهبی، بیمارستان‌های عمومی و غیرانتفاعی، مؤسسات آموزشی، دریافت‌کنندگان کمک‌هزینه‌های رفاهی و حساب‌های پس‌اندازی معاف از این مالیات بودند. چندین ایالت در اسناد بودجه خود به نقص‌های مالیات بر برداشت از حساب بانکی، به‌ویژه از دید کارایی و برابری، اذعان کردند. اعتقاد بسیاری از متخصصان و برنامه‌ریزان استرالیا این است که این نوع مالیات مانع از توسعه سیستم مالی می‌شود و به‌عنوان ناکارآمدترین نوع کسب درآمد در استرالیا شناخته شده است.^۲

۱. این مالیات، نخست "Bank Account Debits Tax" نام داشت و با نام مالیات BAD شناخته می‌شد.

2. Coelho, Ebrill and Summers. (2001).

۳. تأثیر مالیات بر تراکنش‌های بانکی بر بخش واقعی

از آنجا که مالیات بر تراکنش‌های بانکی معمولاً در نرخ‌های بسیار پایین وضع می‌شود، ممکن است تصور شود این مالیات در مقایسه با مالیات‌های دیگر (مانند مالیات بر ارزش افزوده) آثار جانبی کمتری بر فعالیت‌های اقتصادی دارد. این تصور الزاماً درست نیست، به‌ویژه در مورد کالاهایی که فرایند تولید و فروش آنها مراحل متعددی دارد. در خصوص این کالاها، نرخ ناچیز این مالیات در طول مراحل تولید و فروش به یک نرخ بسیار بالاتر تبدیل می‌شود؛ بنابراین، وضع این مالیات می‌تواند به عدم استقبال از تولید چنین کالاهایی در مقایسه با کالاهایی که مراحل تولید و فروش کمتری دارند، منجر شود. این موضوع، ممکن است به ادغام‌های عمودی قابل توجه در کارخانه‌های بزرگ و مزیت رقابتی آنها در برابر بنگاه‌های کوچک - که مجبور به خرید نهاده‌های خود از شرکت‌های دیگر هستند - منجر شود. وضع این مالیات از طریق کاهش حاشیه سود نیز می‌تواند بر انواع فعالیت‌ها تأثیر گذارد. فعالیت‌هایی که دارای حاشیه سود کمی هستند، انگیزه‌ای قوی برای انجام معاملات به صورت نقدی پیدا می‌کنند. در غیر این صورت، ممکن است از چرخه کسب‌وکار حذف شوند. در مقابل، کسب‌وکارهایی که حاشیه سود بالایی دارند، ممکن است تنها با کاهش ناچیزی در حاشیه سود خود مواجه شوند، بنابراین، تغییر عمده‌ای در شیوه پرداخت یا فعالیت آنها ایجاد نشود.^۱ افزون بر این، به دنبال وضع این مالیات ممکن است بنگاه‌ها معاملات خود را از راه‌های دیگر به‌طور مثال به صورت برون‌مرزی یا با استفاده از ابزارهایی که طبق قانون معاف از مالیات شده‌اند، انجام دهند. میزان گرایش بنگاه‌ها به استفاده از راهکارهای اشاره شده به هزینه انجام معاملات از روش‌های پیش‌گفته در مقایسه با مالیات وضع شده بستگی دارد. به‌هرحال، با وضع مالیات بر تراکنش‌های بانکی بسیاری از بنگاه‌ها منابعی را برای فرار و اجتناب از این نوع مالیات اختصاص می‌دهند که در صورت وضع نشدن آن می‌توانست برای مقاصد کاراتری تخصیص داده شود.

خانوارها نیز همانند بنگاه‌ها با مسائل مشابهی مواجه هستند. اگرچه فرصت اجتناب از معاملات (تراکنش‌های) مشمول مالیات برای خانوارها در مقایسه با کسب‌وکارها محدودتر و/یا پرهزینه‌تر است، اما خانوارها ممکن است به جانشین کردن کالاهای دارای بالاترین نرخ‌های مالیاتی (کالاهایی که مراحل تولید زیادتری دارند) با کالاهای دیگر بپردازند. چنانچه بخش‌هایی که بیشترین مالیات را می‌پردازند، بخش‌هایی باشند که کالاهای ضروری را تولید می‌کنند، این مالیات به‌مانند مالیات بر مصرف بهینه خواهد بود.^۲

1. Ibid.

2. Coelho, Ebrill and Summers. (2001).

۴. تأثیر مالیات بر تراکنش‌های بانکی بر بخش مالی و ساختار تراکنش‌ها

مالیات بر تراکنش‌های بانکی از طریق تغییر ساختار تراکنش‌ها، اختلالاتی را نیز در بخش مالی ایجاد می‌کند. افرادی که تمام تراکنش‌های خود را به صورت نقدی یا تهاتری انجام دهند، مشمول این مالیات نمی‌شوند؛ بنابراین، این مالیات نوعی مالیات بر خدمات واسطه‌گری مالی است که عدم استفاده از این خدمات و یافتن روش‌های پرداخت جایگزین را تشویق می‌کند. بدیهی است، این امر با عملکرد سیستم بانکی تداخل دارد^۱ و موجب تسهیل فعالیت‌های اقتصادی مبتنی بر پول شویی نیز می‌شود. مالیات‌های معطوف به واسطه‌گری مالی، وظیفه تسهیل‌کنندگی ابزار پرداخت را - که برای توسعه اقتصادی ضروری است - مورد هدف قرار می‌دهند. فقط به عنوان یک نمونه، گسترش واسطه‌گری مالی در بازار سرمایه می‌تواند از طریق افزایش عمق مالی، تجهیز پس‌اندازها و تخصیص کارا تر سرمایه‌ها، نقش توسعه مالی در کل اقتصاد را برجسته‌تر سازد و این در حالی است که وضع هرگونه مالیات بر تراکنش‌های مالی معطوف به این حوزه، آثار خارجی مثبت این موضوع را تحلیل می‌برد.^۲

هزینه رفاهی تداخلات مالی به این موضوع بستگی دارد که ساختار تراکنش‌های بانکی چگونه در برابر این مالیات واکنش نشان می‌دهد. اگر روش‌های پرداخت جایگزین برای تراکنش‌های بانکی محدود یا فاقد صرفه اقتصادی باشد، امکان اجتناب از این مالیات به سادگی وجود ندارد. افزون بر این، جایگزینی تراکنش‌های بانکی با روش‌های پرداخت دیگر تا حد زیادی به شخص (حقیقی یا حقوقی) و تراکنش مشمول مالیات بستگی دارد. به هر حال، تغییر نظام‌مند ساختار تراکنش‌ها زمان‌بر است. از این رو، تأثیر منفی مالیات بر تراکنش‌های بانکی احتمالاً به صورت تدریجی بروز خواهد کرد. اگر میزان (نرخ یا مقدار ثابت) مالیات بر تراکنش‌های برداشت از حساب پایین باشد و برای یک دوره مشخص وضع شوند، چنین تعدیلات رفتاری ممکن است ملایم‌تر باشند.^۳

با این حال، مطابق شواهد در بیشتر کشورهای که این مالیات را وضع کردند، تداخلاتی در بخش مالی ایجاد شد. به عنوان مثال، در کلمبیا پس از وضع این مالیات در پایان سال ۱۹۹۸ نسبت پول نقد به پایه پولی افزایش یافت. میانگین این نسبت که بین سال‌های ۱۹۹۶ تا ۱۹۹۸ برابر با ۴۶

1. Arbelaez, Bruman and Zuluaga. (2004).

2. Coelho, Ebrill and Summers. (2001).

3. Coelho, Ebrill and Summers. (2001).

درصد بود، از ژانویه ۱۹۹۹ تا مه ۲۰۰۲ به ۶۶ درصد افزایش یافت. به‌طور مشابه، نسبت پول نقد به حساب‌های جاری که از سال ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۸ بین ۳۵ تا ۳۹ درصد ثابت باقی مانده بود، در سال ۱۹۹۹ به ۴۷ درصد افزایش و پس از آن در سال ۲۰۰۰ به ۴۳/۵ کاهش یافت. البته این شواهد باید با احتیاط تفسیر شوند، زیرا در طول همین دوره نرخ‌های بهره نیز به‌طور قابل‌توجهی کاهش یافتند. بنابراین، مشخص نیست که چه میزان از افزایش تقاضا برای پول نقد به مالیات‌ها و چه میزان به هزینه کاهش‌یافته نگهداری پول نقد مرتبط بوده است؛ با این حال، واکنش سریع عاملان اقتصادی در کلمبیا نسبت به وضع این مالیات را می‌توان به‌روشنی از طریق تعداد و ارزش چک‌های مبادله شده رصد کرد. به‌دنبال وضع مالیات بر مبادله چک‌های بانکی، عاملان اقتصادی از طریق پشت‌نویسی چندباره چک و استفاده از پول نقد به‌جای چک از پرداخت این مالیات اجتناب کردند. بدین ترتیب، تعداد چک‌های مبادله‌شده از متوسط ماهانه ۱۵ میلیون فقره بین ژانویه ۱۹۹۷ تا دسامبر ۱۹۹۸ به متوسط ۸ میلیون فقره بین ژانویه ۱۹۹۹ و ژوئن ۲۰۰۲ کاهش یافت. متوسط ارزش چک‌های مبادله‌شده نیز به نصف کاهش یافت.^۱ در برزیل نیز به‌دنبال وضع بار دیگر این مالیات در سال ۱۹۹۷، نرخ گردش^۲ سپرده‌های دیداری، پس‌اندازی و مدت‌دار^۳ به‌روشنی کاهش یافت (نمودار ۸). این مالیات همچنین به کاهش نقدشوندگی بازارهای مالی در برزیل منجر شد.^۴

وضع این مالیات در کشورهای آرژانتین، اکوادور، پرو و ونزوئلا نیز به افزایش تقاضا برای پول نقد و به‌دنبال آن افزایش نسبت پول نقد خارج از بانک‌ها به دارایی‌های نقد سیستم بانکی منجر شد.^۵ به‌عنوان یک واقعیت عملی، می‌توان گفت به‌دلیل ماهیت مالیات بر تراکنش‌های بانکی، طراحی این نوع از مالیات‌ها به‌گونه‌ای که مانع از دور زدن مؤدیان مالیاتی شود، چالش برانگیز است. انجام معاملات با پول نقد، انتقال دادوستدها به خارج از کشور و استفاده از ابزارهای مالی معاف از این مالیات

1. Arbelaez, Bruman and Zuluaga. (2004).

2. Turnover Rate

۳. نرخ گردش سپرده‌های دیداری به‌صورت چک‌های تصفیه‌شده ماهانه نسبت به کل مانده سپرده‌های دیداری تعریف شده است. نرخ گردش سپرده‌های پس‌انداز و نرخ گردش سپرده‌های مدت‌دار نیز به‌صورت حجم برداشت‌های ماهانه از این حساب‌ها نسبت به مانده کل این حساب‌ها تعریف شده است (Albuquerque, ۲۰۰۶).

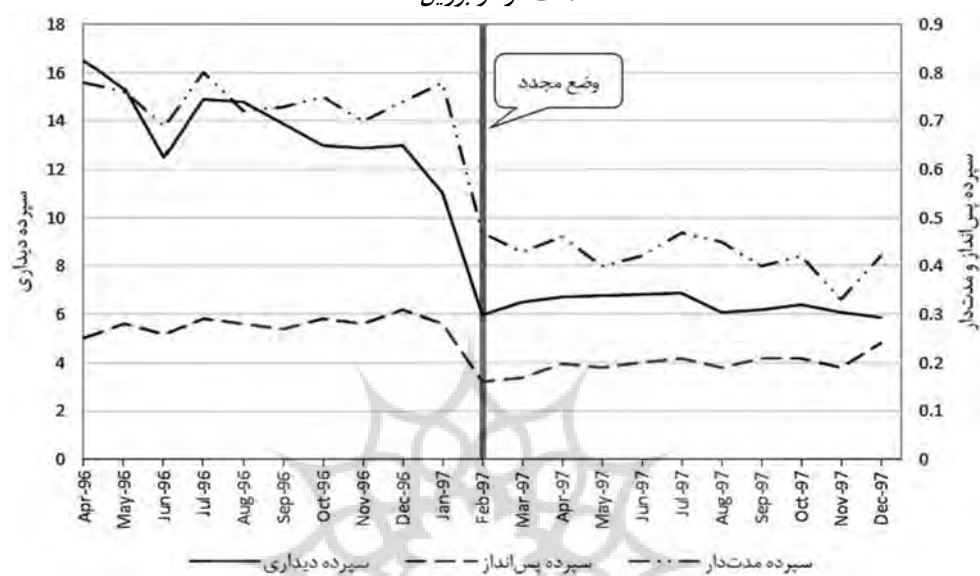
4. Albuquerque. (2006).

5. Baca Campodonico, Mello and Kirilenko. (2006).

از راهکارهای دور زدن این نوع مالیات است. تغییر ابزار تسویه معاملات به دنبال وضع این مالیات قابل پیش‌بینی است، هرچند در کشورهایی که به سیستم بانکی خارج از کشور دسترسی ندارند، این تغییر ممکن است آهسته‌تر رخ دهد.

نمودار ۸. تأثیر مالیات بر تراکنش برداشت از سپرده‌های بانکی بر نرخ گردش سپرده‌های دیداری، پس‌انداز و

مدت‌دار در برزیل

مأخذ: آلبوکرک. (۲۰۰۶).

۵. بهره‌وری مالیات بر تراکنش‌های بانکی و درآمد دولت‌ها

تجربه کشورهای مختلف نشان می‌دهد که به دنبال کوچک‌تر شدن پایه مالیاتی، درآمد مالیات بر تراکنش‌های بانکی در صورت ثابت بودن نرخ مالیاتی در طول زمان کاهش می‌یابد. از این رو، به‌منظور حفظ سطح مشخصی از درآمد مالیاتی نرخ مالیات باید به‌طور مکرر افزایش یابد. از سوی دیگر، پایه مالیاتی مالیات بر تراکنش‌های بانکی رابطه معکوسی با نرخ مالیات داشته و با افزایش نرخ مالیات، پایه مالیاتی به‌طور فزاینده‌ای فرسوده می‌شود؛ بدین ترتیب، درآمد مالیات بر تراکنش‌های بانکی از ساختاری شبیه به منحنی لافر تبعیت می‌کند.^۱

1. Albuquerque. (2006).

به‌عنوان مثال، در کشورهای امریکای لاتین با نرخ مالیات ۰/۲ درصد، درآمد مالیاتی سال دوم به میزان ۹ درصد کمتر از درآمد مالیاتی سال نخست بوده است؛ در حالی که، برای نرخ مالیات ۰/۳ درصد، درآمد مالیاتی سال دوم حدود ۳۰ درصد کمتر از درآمد مالیاتی سال نخست بوده است.^۱ بر اساس نتایج یک پژوهش^۲ وضع این مالیات با تغییر معاملات به سمت معاملات نقد و خارج از کشور به کاهش مالیات بر درآمد و مالیات بر ارزش افزوده منجر می‌شود؛ همچنین، بر اساس یافته‌های پژوهش پیش‌گفته، این مالیات در مقایسه با مالیات بر درآمد و فروش نمی‌تواند درآمد فراوانی برای دولت ایجاد کند.

در پژوهش‌های مختلف انجام‌شده در زمینه مالیات بر تراکنش‌های بانکی، بهره‌وری به‌صورت سهم درآمدهای مالیاتی تراکنش‌های بانکی از تولید ناخالص داخلی (برحسب درصد) به متوسط نرخ قانونی مالیات تعریف شده است.^۳ یافته‌های این پژوهش‌ها^۴ بالا بودن بهره‌وری این مالیات در کوتاه‌مدت را نشان داده که به معنی کسب درآمد قابل توجه برای دولت در یک دوره کوتاه است. با این حال، در طول زمان بر اثر افزایش نرخ مالیات و فرار مالیاتی، بهره‌وری مالیاتی کاهش یافته و یک رابطه غیرخطی و معکوس میان نرخ این مالیات و بهره‌وری برقرار می‌شود. افزون بر این، با توجه به اینکه این مالیات به افزایش قابل توجه هزینه معاملاتی در برخی از تبادلات مالی منجر می‌شود، در مرحله نخست با خروج تقاضا از حالت تعادلی خود به ایجاد زیان مرده^۵ مالیاتی می‌انجامد. بنابراین، حتی اگر این مالیات بتواند در کوتاه‌مدت درآمد قابل توجهی برای دولت کسب کند، نباید به‌عنوان یک مالیات مناسب در نظر گرفته شود. به بیان دیگر، پایداری درآمد باید فقط به‌عنوان یک معیار لازم، اما نه کافی برای مطلوبیت مالیات بر بدهی بانکی در نظر گرفته شود.^۶

1. Baca Campodonico, Mello and Kirilenko. (2006).

2. Coelho, Ebrill and Summers. (2001).

۳. بهره‌وری مالیات بر تراکنش‌های بانکی به‌صورت نسبت (تولید ناخالص داخلی/درآمد مالیاتی از محل تراکنش‌های بانکی) تعریف شده است. متوسط نرخ مالیات بر تراکنش‌های بانکی

4. Baca Campodonico, Mello and Kirilenko. (2006); Albuquerque. (2006) & Coelho, Ebrill and Summers. (2001).

۵. زیان مرده (Deadweight Losses) هزینه‌ای است که به‌دنبال خروج عرضه یا تقاضا از وضعیت تعادلی و به دنبال آن ایجاد ناکارایی در بازار، بر جامعه تحمیل می‌شود. یکی از عوامل ایجاد زیان مرده، وضع مالیات است که به آن زیان مرده مالیاتی گفته می‌شود. پس از وضع مالیات بر یک کالا یا خدمت، سود دریافتی تولیدکننده کاهش و قیمت پرداختی مصرف‌کننده افزایش می‌یابد که به کاهش میزان مصرف منجر می‌شود. در واقع، درآمد مالیاتی حاصل شده از محل کاهش سود دریافتی تولیدکننده و کاهش مصرف مصرف‌کننده تأمین می‌شود (در اصطلاح بار مالیاتی میان تولیدکننده و مصرف‌کننده تقسیم می‌شود). با این حال، با وضع مالیات بخشی از سود از دست‌رفته تولیدکننده و بخشی از اضافه رفاه از دست‌رفته مصرف‌کننده به دولت منتقل نمی‌شود، که به آن زیان مرده مالیاتی گفته می‌شود.

6. Baca Campodonico, Mello and Kirilenko. (2006).

از میان کشورهای بررسی شده در پژوهش‌های مختلف (کشورهای آرژانتین، برزیل، کلمبیا، اکوادور، پرو و ونزوئلا)، برزیل تنها کشوری است که بهره‌وری ثابتی را در طول زمان تجربه کرده است. علت این موضوع، پایین بودن نرخ این مالیات در برزیل، پیچیده بودن سیستم بانکی این کشور و استفاده گسترده از آن در پرداخت‌ها و وضع این مالیات بر تراکنش‌های برداشت از حساب بانکی (برخلاف برخی از کشورها که این مالیات را بر تراکنش‌های بدهکار و بستانکار حساب‌های بانکی وضع کردند) است.^۱ افزون بر این، مرسوم نبودن انتقال دارایی‌های مالی به خارج از مرزها در کشور برزیل به‌عنوان عامل دیگری برای پایدار بودن بهره‌وری در این کشور ذکر شده است.^۲

در خصوص رابطه میان نرخ مالیات و عایدی حاصل از آن، سه متغیر عمق سیستم مالی، نرخ تورم و اختلاف^۳ میان نرخ بهره سپرده‌ها و تسهیلات در شبکه بانکی مؤثر هستند.^۴ به این‌صورت که به‌ازای یک نرخ مالیات یکسان، هرچه سیستم‌های مالی یک کشور قوی‌تر، نرخ تورم آن بالاتر و اختلاف میان نرخ بهره سپرده‌گذاری و وام‌دهی بیشتر باشد، عایدی حاصل از این مالیات بیشتر خواهد بود؛ زیرا عمیق‌تر بودن سیستم مالی به‌معنای بالاتر بودن هزینه فرصت انجام تراکنش‌ها خارج از بانک است. همچنین، بالاتر بودن نرخ تورم باعث افزایش هزینه فرصت نگهداری پول نقد می‌شود. سرانجام، بیشتر بودن اختلاف میان نرخ بهره سپرده‌ها و تسهیلات به معنای بیشتر بودن حاشیه سود بانک‌هاست. در چنین وضعیتی در مقایسه با وضعیتی که حاشیه سود بانک‌ها کم است، امکان بیشتری برای کاهش حاشیه سود به نفع افزایش درآمدهای مالیاتی دولت وجود دارد.^۵

1. Ibid.

2. Coelho, Ebrill and Summers. (2001).

3. Spread

4. Baca Campodónico, Mello and Kirilenko. (2006).

۵. می‌توان چنین گفت که مالیات بر تراکنش‌های بانکی با کاهش نرخ خالص بازدهی سپرده‌گذاران، افزایش نرخ تسهیلات برای وام‌گیرندگان و کاهش حاشیه سود (یا اختلاف نرخ تجهیز منابع و وام‌دادن) بانک‌ها به‌دست می‌آید. توضیح آن که وضع مالیات بر تراکنش‌های برداشت از حساب بانکی به معنی کاهش نرخ خالص بازدهی سرمایه‌گذاری برای سپرده‌گذاران است. پس از وضع این مالیات، بانک‌ها به‌منظور جبران کاهش بازدهی سپرده‌گذاران، نرخ بازدهی سپرده‌گذاری را تا حدی افزایش می‌دهند. این امر به معنی افزایش هزینه تجهیز منابع قابل وام دادن است؛ بنابراین، نرخ تسهیلات افزایش می‌یابد. همچنین، وضع این مالیات می‌تواند به‌طور خالص باعث کاهش اختلاف میان نرخ بهره سپرده‌ها و تسهیلات شود که به معنی کاهش حاشیه سود بانک‌هاست. در عمل، بسته به درصد تغییر نرخ‌های سپرده و وام‌دهی، می‌تواند ترکیبی از سه حالت گفته شده، رخ دهد (Baca Campodónico, Mello and Kirilenko. 2006).

۶. مالیات بر تراکنش‌های بانکی از دید برابری و اصابت مالیاتی

از ویژگی‌های مالیات بهینه، رعایت اصل برابری است. برابری به دو صورت افقی و عمودی تعریف می‌شود. منظور از برابری افقی توزیع یکسان بار مالیاتی میان افرادی است که درآمد یکسانی دارند. به بیان دیگر، افراد با درآمد یکسان باید مقدار مالیات یکسانی پرداخت کنند. در طرف دیگر، برابری عمودی بدین معناست که افراد با درآمد بالاتر نسبت به افراد با درآمد پایین‌تر، به‌طور متناسب مالیات بیشتری پرداخت نمایند.

در نگاه نخست، چنین به نظر می‌رسد که مالیات بر تراکنش‌های بانکی به شرکت‌های بزرگتر و افراد پردرآمد که تراکنش‌های بیشتر و با ارزش‌های بالاتری دارند، اصابت می‌کند و احتمالاً فقیرترین اقشار جامعه که استفاده کمتری از سیستم بانکی دارند، کمتر از همه تحت تأثیر این مالیات قرار می‌گیرند؛ بنابراین، اصل عدالت عمودی رعایت می‌شود. با این حال، با در نظر گرفتن آثار ثانویه مالیات بر تراکنش‌های بانکی، این نتیجه‌گیری باید تعدیل شود؛ عواقب اقتصادی این مالیات احتمالاً به‌صورت گسترده‌تری توزیع می‌شود و در قالب قیمت‌های بالاتر کالاها و خدمات به مصرف‌کنندگان دیگر نیز منتقل می‌شود. افزون بر این، افراد با درآمدهای بالا نسبت به افراد با درآمد متوسط و پایین، امکان بیشتری برای استفاده از حساب‌های برون‌مرزی و روش‌های دیگر فرار مالیاتی دارند، هرچند احتمالاً تلاش کمتری نیز برای این منظور می‌کنند. به‌طور خلاصه، آثار نهایی این مالیات از دید اصابت مالیاتی مشخص نیست و دلیل قانع‌کننده‌ای که نشان دهد این مالیات اصل برابری عمودی را رعایت می‌کند، وجود ندارد.^۱

این مالیات به نابرابری افقی نیز منجر می‌شود؛ نخست، کسانی که نیاز بیشتری به خدمات واسطه‌گری مالی دارند نسبت به کسانی که نیاز کمتری به این خدمات دارند، مالیات بیشتری پرداخت می‌کنند. نیاز بیشتر افراد به خدمات واسطه‌گری مالی ممکن است به دلیل ناامن بودن محل زندگی و نه سطح مصرف بالاتر آنها باشد. به بیان دقیق‌تر، افراد ساکن در بخش‌هایی از کشور که امنیت کمتری دارد (که برای آنها نگهداری پول نقد خطرناک‌تر است) نسبت به افراد ساکن در نقاط ایمن‌تر کشور، بار مالیاتی بیشتری را متحمل می‌شوند؛ دوم، این مالیات به مصرف‌کنندگان کالاهایی که مراحل تولید و

1. Arbelaez, Bruman and Zuluaga. (2004), and Coelho, Ebrill and Summers. (2001).

فروش بیشتری دارند، بیش از مصرف‌کنندگان کالاهایی که مراحل تولید و فروش کمتری دارند، تحمیل می‌شود. این جنبه می‌تواند شامل یک عنصر جغرافیایی نیز باشد: مصرف‌کنندگانی که در فاصله کمتری از بازار زندگی می‌کنند نسبت به مصرف‌کنندگان ساکن در فاصله دورتر، مالیات کمتری می‌پردازند، زیرا برای رسیدن کالا به دست گروه دوم، باید مراحل واسطه‌ای بیشتری گذرانده شود، بنابراین، لایه‌های مالیاتی بیشتری دریافت شود.^۱ به‌طور خلاصه، به نظر می‌رسد مالیات بر تراکنش‌های بانکی آثار نامشخصی بر توزیع بار مالیاتی دارد و از این منظر بهینه نیست.

۷. جمع‌بندی

مالیات بر تراکنش‌های بانکی به‌عنوان یکی از راهکارهای کسب درآمد دولت در مواقع تنگنای مالی مطرح است. پایین‌بودن هزینه گردآوری، گستردگی پایه مالیاتی و امکان وضع این مالیات در نرخ‌های بسیار ناچیز، این مالیات را به یک گزینه جذاب از دید برخی سیاست‌گذاران تبدیل کرده است. یافته‌های این پژوهش نیز نشان می‌دهد که مالیات بر تراکنش‌های بانکی ابزار موفقی برای افزایش درآمدهای دولت در کوتاه‌مدت است؛ با این حال، واکنش بازار به این مالیات در کشورهای مختلف نشان‌دهنده بروز آثار منفی بر اثر اجرای این مالیات است. با وضع این مالیات، به احتمال فراوان ابزارهای پرداخت مورد استفاده عاملان اقتصادی تغییر خواهد کرد. به‌عنوان مثال، فعالیت‌های اقتصادی و مرادات مالی فعالان اقتصادی غیرشفاف شده، تقاضا برای پول نقد تا حد زیادی افزایش و به‌طور خلاصه واسطه‌گری مالی رسمی به‌طور قابل‌توجهی کاهش خواهد یافت.

تجربیات کشورهای مختلف نشان می‌دهد که در مجموع مالیات بر تراکنش‌های بانکی نمی‌تواند به‌عنوان یک منبع کارای درآمدی برای دولت در نظر گرفته شود. استفاده از این مالیات به‌عنوان یک ابزار بلندمدت، واسطه‌گری مالی را با ریسک قابل‌توجهی روبه‌رو می‌کند؛ به‌طوری‌که بازگرداندن وضعیت به حالت پیشین، حتی در صورت لغو این مالیات، دشوار است. افزون بر این، به‌دلیل تأثیر منفی این مالیات بر عایدی مالیات‌های دیگر به‌دنبال زیرزمینی شدن فعالیت‌های اقتصادی، هزینه واقعی وضع این مالیات ممکن است کمتر از حد ارزیابی شود.

بر اساس جمع‌بندی یافته‌های پژوهش‌های انجام‌شده در این حوزه، پیشنهاد می‌شود، برنامه‌ریزان اقتصادی از وضع چنین مالیاتی اجتناب کنند و با توجه به آثار منفی اشاره‌شده با تسریع در اصلاح

1. Ibid.

نظام مالیاتی با رویکرد دریافت مالیات از مجموع درآمد خانوار، دریافت مالیات بر عایدی سرمایه و همچنین حذف معافیت‌های مالیاتی در چارچوب اصلاح قانون مالیات مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده که در مجلس شورای اسلامی در دست بررسی است، به افزایش سهم درآمدهای مالیاتی پایدار دولت از منابع بودجه عمومی مساعدت نمایند. با این حال، اگر به هر دلیل تصمیم بر وضع این مالیات گرفته شد، رعایت موارد زیر به منظور کاهش آثار منفی آن ضروری است:

۱. نرخ مالیات پایین باشد،
۲. به این مالیات به‌عنوان یک مصلحت موقتی در مواجهه با فشارهای مالی که به کاهش عملکرد بسیاری از ابزارهای مالیاتی مناسب‌تر منجر شده است، نگریسته شود،
۳. مدت زمان اجرای آن محدود و از پیش مشخص باشد. هدف باید این باشد که درآمد حاصل از این مالیات در سریع‌ترین زمان ممکن با درآمد حاصل از مالیات‌های دیگر مانند مالیات بر ارزش افزوده یا مالیات بر درآمد جایگزین شود،
۴. به منظور تقویت درآمدهای حاصل از این مالیات، امکان فرار مالیاتی (به‌طور مثال از طریق پشت‌نویسی باردیگر چک) حذف شود و تراکنش‌های بیش از حد حساس به هزینه (مانند تراکنش‌های بازار اوراق بهادار) معاف از این مالیات شوند.

منابع

- Albuquerque, P. H. (2006). BAD Taxation: Disintermediation and Illiquidity in a Bank Account Debits Tax Model. *International Tax and Public Finance*, Vol. 13, No. 5.
- Arbelaez, M. A., Burman, L. E., and Zuluaga, S. (2004). The Bank Bebit Tax in Colombia.
- Baca Campodonico, J. F., de Mello, L. R. and Kirilenko, A. A. (2006). The rates and Revenue of Bank Transaction Taxes.
- Balfoussia, H., Malliaropulos, D., Papageorgiou, D., and Tagkalakis, A. (2017). Bank Transaction Taxes: International Evidence and Potential Implications for Greece. In *Taxation in Crisis* (pp. 235-367). Palgrave Macmillan, Cham.
- Burman, L. E., Gale, W. G., Gault, S., Kim, B., Nunns, J., and Rosenthal, S. (2016). Financial Transaction Taxes in Theory and Practice. *National Tax Journal*, Vol. 69, No. 1.
- Coelho, I., Ebrill, L. P., and Summers, V. P. (2001). Bank Debit Taxes in Latin America - An Analysis of Recent Trends (No. 2001-2067). International Monetary Fund.
- Koyama, Sergio M., and Marcio I. Nakane. (2001). Os Efeitos da CPMF Sobre a Intermdiacao Financeria. CBC Discussion Working Paper No. 23, Available at: <http://www.bcb.gov.br/htms/public/wps/wps23.pdf>.

پیوست

جدول ۱. خلاصه مالیات بر تراکنش‌های مالی (آرژانتین و برزیل)

نام مالیات	آرژانتین، ۱۹۸۸-۱۹۹۲	آرژانتین، ۲۰۰۱-۲۰۰۲	برزیل، ۱۹۹۴	برزیل، ۲۰۰۲-۱۹۹۷
مالیات برداشت از حساب جاری ^۱	مالیات برداشت از حساب جاری	مالیات برداشت از حساب جاری	مالیات موقت بر جابه‌جایی یا انتقال ارزش‌ها، اعتبارات و حقوق مالی	سهام موقت در معاملات مالی
پایه	برداشت از حساب‌های بانکی و حساب‌های پس‌انداز؛ پرداخت‌های انجام شده از طریق هر سیستم پرداخت جایگزین به غیر از حقوق و دستمزدها؛ و انتقالات وجوه.	تراکنش‌های برداشت از یا واریز به حساب‌ها در مؤسسات مالی، شامل برداشت‌های بانکی، نقدکردن چک‌ها، صورت‌حساب‌ها و قبوض، حواله‌های پولی و ارزش‌های دیگر و پرداخت صورتحساب و خدمات کارت‌های اعتباری.	برداشت از حساب‌های جاری، مدت‌دار، پس‌انداز، وامی، اوراق قرضه و حساب‌های حمل‌ونقل در مؤسسات مالی؛ تسویه معاملات در بازارهای آتی و انتقالات مکرر مشابه اعتبار و حقوق دارایی‌های مالی. ^۲	برداشت از حساب‌های جاری، مدت‌دار، پس‌انداز، وامی، اوراق قرضه و حساب‌های حمل‌ونقل در مؤسسات مالی؛ تسویه معاملات در بازارهای آتی و انتقالات مکرر مشابه اعتبار و حقوق دارایی‌های مالی.
دوره	۱۹۸۸/۲/۱ - ۱۹۹۲/۶/۳۰ ^۳	۲۰۰۱/۴/۳ - ۲۰۰۲/۱۲/۳۱	۱۹۹۴/۱۲/۳۱ - ۱۹۹۴/۱/۱ ^۴	(۱) ۱۹۹۹/۱/۲۳ - ۱۹۹۷/۱/۲۳ (۲) ۲۰۰۲/۶/۱۶ - ۱۹۹۹/۶/۱۷

۱. مالیات بر تراکنش‌های برداشت از حساب‌های بانکی در آرژانتین به سال ۱۹۷۶ که مالیات فوری ۰/۲ درصد معرفی شد، باز می‌گردد. این مالیات پس از سه ماه جایگزین شد. در اکتبر ۱۹۸۳ بار دیگر در نرخ ۰/۱ درصد معرفی شد. این نرخ در آگوست ۱۹۸۵ به ۰/۲ درصد افزایش یافت.

2. Similar Recurrent Transfer of Credits and Rights on Financial Assets.

۳. دوره اولیه (از پایان ۱۹۹۲) محدود به شش ماه بود. استان‌ها مالیات ثابتی برای هر چک معرفی کردند که تا ۱۹۹۶ برقرار بود.

۴. دادگاه عالی این مالیات را که قرار بود از پایان آگوست ۱۹۹۳ برقرار شود، از ۱۹۹۳/۹/۱۵ تا ۱۹۹۳/۱۲/۳۱ تعلیق کرد و مبالغی که در سال ۱۹۹۳ (۰/۰۷ درصد تولید ناخالص داخلی) دریافت شده بود، بازپرداخت شد.

آرژانتین، ۱۹۹۲-۱۹۸۸	آرژانتین، ۲۰۰۱-۲۰۰۲	برزیل، ۱۹۹۴	برزیل، ۲۰۰۲-۱۹۹۷
<p>۱۹۸۸/۳/۱ - ۱۹۸۹/۱۲/۳۱ $\% ۰/۷ (+)$، $\% ۰/۱ (*)$ و $\% ۰/۲ (#)$ $\% ۰/۲۵$ نرخ استاندارد؛ $\% ۰/۷۵$ بر کارگزاران و معامله‌گزاران در بازارهای غلات و احشام، اپراتورهای حساب‌های اینترنتی و کارت‌های اعتباری؛ تراکنش‌های مؤسسات مالی، کارگزاران ارز و سهام؛ و نمایندگان بازار باز. به دولت اجازه داده شده که برای کاهش نرخ مالیات به نصف^۱، "نرخ وضع شده برای تعاونی‌ها"^۲ و "نرخ وضع شده برای معامله‌گران در بازارهای منتخب" است.</p>	<p>$\% ۰/۲۵$ $\% ۰/۱۳۸$ $\% ۰/۳۰$ $\% ۰/۳۸$</p>	<p>$\% ۰/۲۵$</p>	<p>۱۹۹۷/۱/۲۳ - ۱۹۹۹/۱/۲۳ $\% ۰/۲۰$ ۲۰۰۰/۶/۱۶ - ۱۹۹۹/۹/۱۷ $\% ۰/۳۸$ ۲۰۰۱/۳/۱۶ - ۲۰۰۱/۶/۱۷ $\% ۰/۳۰$ ۲۰۰۲/۶/۱۶ - ۲۰۰۱/۳/۱۷ $\% ۰/۳۸$</p>
<p>درآمد (برحسب درصد GDP)</p>	<p>۱۹۸۹: ۰/۷ درصد ۱۹۹۰: ۰/۳ درصد ۱۹۹۱: ۰/۹ درصد ۱۹۹۲: ۰/۳ درصد</p>	<p>۱۹۹۴: ۱/۰۶ درصد</p>	<p>۱۹۹۷: ۰/۸ درصد ۱۹۹۸: ۰/۹ درصد ۱۹۹۹: ۰/۸۳ درصد ۲۰۰۰: ۱/۳۳ درصد</p>
<p>حساب‌های دولتی، نمایندگی‌های دیپلماتیک، مؤسساتی که از مالیات بر درآمد معاف هستند، انتقالات بین حساب‌های سپرده‌گذار یکسان؛ پرداخت‌های مالیاتی، خدمات عمومی، صورت‌حساب کارت‌های اعتباری، خدمات تلویزیون کابلی، حق بیمه‌ها؛ خرید اوراق بهادار و ضمانت‌های مرتبط؛ خرید در حراج‌های دولتی؛ پرداخت‌های حقوق؛ بیشتر همیاری‌ها؛^۳</p>	<p>حساب‌های دولتی، نمایندگی‌های دیپلماتیک، مؤسساتی که از مالیات بر درآمد معاف هستند، تراکنش‌های لغوشده، تراکنش‌های مؤسسات مالی با بانک مرکزی، پرداخت‌های حقوق مستقیم،^۱ انتقالات بین حساب‌های یک سپرده‌گذار یکسان، حق بیمه، خدمات تلویزیون کابلی، طرح‌های پس‌انداز، تراکنش‌های معامله‌گران بازار مالی، عملیات</p>	<p>حساب‌های دولتی؛ اصلاحات حسابداری؛ بدهکار کردن خود مالیات؛ پرداخت از صندوق‌های اجتماعی؛ حقوق بیکاری؛ حقوق بیکاری؛ خیریه‌ها؛ حساب‌های بازنشستگی انفرادی؛ انتقالات میان حساب‌های مالک یکسان؛ سپرده‌های مؤسسات مالی و معامله‌گران؛ صندوق‌های سرمایه‌گذاری و حاشیه تأمین مجدد در قراردادهای</p>	<p>حساب‌های دولتی؛ اصلاحات حسابداری؛ بدهکار کردن خود مالیات؛ پرداخت از صندوق‌های اجتماعی؛ حقوق بیکاری؛ حقوق بیکاری؛ خیریه‌ها؛ حساب‌های بازنشستگی انفرادی؛ انتقالات میان حساب‌های مالک یکسان؛ سپرده‌های مؤسسات مالی و معامله‌گران؛ صندوق‌های سرمایه‌گذاری و حاشیه تأمین مجدد در قراردادهای</p>

1. Cooperatives
2. Collection Activity

آرژانتین، ۱۹۸۸-۱۹۹۲	آرژانتین، ۲۰۰۱-۲۰۰۲	برزیل، ۱۹۹۴	برزیل، ۲۰۰۲-۱۹۹۷
انتقالات به‌از خارج؛ تراکنش‌های لغوشده؛ تراکنش‌های مؤسسات مالی با بانک مرکزی؛ تراکنش‌های کوچک؛ و تراکنش برداشت از حساب مالیات.	تجارت خارجی، خریدهای انجام‌شده توسط صندوق‌های مشترک، خدمات پرداخت الکترونیکی، صندوق‌های بازنشستگی. دولت مجاز به تعیین معافیت‌های دیگر نیز هست.	سرمایه‌گذاری و حاشیه تأمین مجدد در قراردادهای آتی. ^۲	آتی.
پشت‌نویسی چک	در قانون اشاره نشده است.	تنها دو بار پشت‌نویسی مجاز است. پرداخت‌های نقدی محدود به ۱۰۰۰ دلار شدند.	تنها یک‌بار پشت‌نویسی مجاز است.

1. Direct-Deposit Wage Payments.
2. Margin Replenishment in Futures Contracts

ادامه جدول ۱. خلاصه مالیات بر تراکنش‌های مالی (کلمبیا و اکوادور)

اکوادور	کلمبیا، از ۲۰۰۱ به بعد	کلمبیا، ۱۹۹۹-۲۰۰۰	
مالیات بر گردش سرمایه (این مالیات جانشینی برای مالیات بر درآمد بود، اما مالیات بر درآمد در آوریل ۱۹۹۹ باردیگر برقرار شد).	مالیات بر انتقالات مالی	(۱) سهم در معاملات مالی. (۲) مالیات معاملات مالی (دو در هزار).	نام مالیات
واریز به حساب‌های جاری، پس‌انداز، مدت دار، وامی و حساب‌های دیگر در مؤسسات مالی شامل وام‌های بانکی و انتقالات بین‌بانکی؛ حواله‌های خارج از کشور؛ پرداخت‌های خارج از کشور توسط صادرکنندگان؛ بازپرداخت وام؛ و نقد کردن چک.	برداشت از حساب‌های سپرده و پس‌انداز در بانک‌های تجاری و بانک مرکزی و صدور چک‌های بانکی.	برداشت (نقدی/ چکی، از خودپرداز، کارت‌های بدهی و موارد دیگر) از بانک مرکزی، بانک‌های تجاری و مؤسسات دیگر مالی، تراکنش‌های واریز به حساب‌های پس‌انداز مشمول بهره، توافق بازخرید (ریپو).	پایه
۱۹۹۹/۱/۱ - ۲۰۰۰/۱۲/۳۱	از ۲۰۰۱/۱/۱ به بعد	(۱) ۱۹۹۸/۱۱/۱۶ - ۱۹۹۹/۱۲/۳۱ (۲) سال ۲۰۰۰	دوره
۱۹۹۹: ۱ درصد نرخ استاندارد؛ ۰/۳۵ درصد روی سپرده‌های بانکی مؤسسات پس‌اندازی و تعاونی‌ها؛ ۰/۴۲ درصد روی سپرده‌های بانکی صندوق‌ها و امانات؛ ۱ درصد روی اعتبارات با سررسید بیشتر از یک سال و ۱ درصد روی حواله‌های خارج از کشور. ۲۰۰۰: ۰/۸ درصد	۰/۳ درصد	۰/۲۰ درصد نرخ استاندارد. ۰/۱۲ درصد برای ریپو و حساب‌های بانک مرکزی.	نرخ
۱۹۹۹: ۳/۵ درصد ۲۰۰۰: ۲/۳ درصد		۱۹۹۹: ۰/۷ درصد ۲۰۰۰: ۰/۶ درصد	درآمد (برحسب درصد GDP)
نمایندگان بخش عمومی (به‌غیر از شرکت‌ها)؛ دانشگاه‌ها و کالج‌های استانی، شهری و ایالتی؛ بانک مرکزی؛ دولت‌های خارجی و مؤسسات بین‌المللی؛ پرداخت‌های مشارکتی امنیت اجتماعی؛ حساب‌ها و	برداشت‌های محدود از حساب‌های پس‌انداز برای اقساط خرید مسکن، انتقالات میان حساب‌های یک سپرده‌گذار، حقوق‌های بازنشستگی تا سقف دو برابر حداقل حقوق، عملیات خزانه، دولت‌های متعلقه‌ای، عملیات	عملیات ریپو با بانک مرکزی و صندوق ضمانت مؤسسات مالی؛ ^۱ هزینه خدمات ارائه‌شده توسط بانک‌ها؛ پرداخت‌های بین‌بانکی؛ حساب‌های تصفیه بانک‌های تجاری نزد بانک مرکزی؛ خزانه ملی و	معافیت‌ها

1. Fund for Guaranty of Financial Institutions
2. Subnational

اکوادور	کلمبیا، از ۲۰۰۱ به بعد	کلمبیا، ۱۹۹۹-۲۰۰۰	
پرداخت‌های مربوط به فقرا ^۱ ؛ پرداخت اتاق پایاپای بانک مرکزی از نفر سوم به بانک‌ها، ^۲ و جوه دریافتی از مؤسسات مالی برای واسطه‌گری؛ برداشت از حساب‌های پس‌انداز و خودپردازها؛ و مناطق آزاد.	نقدینگی بانک مرکزی، تسویه‌های بین‌بانکی، حساب‌های تصفیه بانک‌ها نزد بانک مرکزی، حساب‌های تصفیه سهام، عملیات امنیت اجتماعی، عملیات ارزی.	دولت‌های محلی؛ پرداختی‌های عملیاتی بانک مرکزی و صندوق‌های متمرکز اوراق بهادار و انتقالات میان حساب‌های یک شخص یکسان در بانک یکسان.	
ممنوعیت چک‌های در وجه حامل و مجاز بودن پشت‌نویسی چک‌ها برای تنها یک‌بار.	در قانون بدان اشاره نشده است.	در قانون بدان اشاره نشده است.	پشت‌نویسی چک

1. Poverty and Solidarity Bonus
2. Central Bank Clearing House Payment of Third-Party Amounts to Banks

ادامه جدول ۱. خلاصه مالیات بر تراکنش‌های مالی (پرو، ونزوئلا و استرالیا)

استرالیا	ونزوئلا	پرو	
مالیات بر تراکنش‌های بدهکار حساب‌های بانکی (توصیف مالیات در نیوساوت والز؛ قانون در ایالت‌های دیگر تا حد قابل ملاحظه‌ای یکسان است. این مالیات در ایالت کوئین‌آیلند برقرار نیست).	۱) مالیات بر برداشت از حساب‌های مؤسسات مالی، ۲) مالیات بر تراکنش‌های برداشت بانکی.	مالیات برداشت از حساب بانکی و مالی	نام مالیات
برداشت از حساب‌های جاری نزد مؤسسات مالی توسط ساکنان در کشور یا خارج.	بدهکار یا بستانکار حساب‌های جاری، پس‌انداز، مدت‌دار و حساب‌های دیگر و صندوق‌های نگهداری شده توسط بانک‌ها و مؤسسات دیگر مالی. همچنین، صندوق‌های سرمایه‌گذاری، چک‌های بانکی، پرداخت نقدی برای اعتبارات اسنادی و سفارش‌های دیگر به نفع طرف سوم، وام‌های بانکی که از حساب‌های جاری نمی‌گذرند و برداشت از سرمایه‌گذاری مالی.	بدهکار حساب‌های بانکی و مقادیری که جز از طریق حساب‌های جاری تحویل بانک می‌شود.	پایه
از سال ۱۹۸۶	۱) ۱۹۹۴/۵/۹ - ۱۹۹۴/۱۲/۳۱ ۲) ۱۹۹۹/۵/۱۴ - ۲۰۰۰/۵/۱۳	۱۹۸۹/۸/۱۱ - ۱۹۹۲/۳/۱۷ دوره اولیه (از ۱۹۹۰/۱۲/۳۱) تا پایان ۱۹۹۱ تداوم یافت. در ۱۹۹۱/۱۲/۳۱ تا پایان ۱۹۹۲/۶ تمدید شد، اما در ۱۹۹۲/۳/۱۷ لغو شد.	دوره
تراکنش (\$) مالیات (\$) ^۲ کمتر از ۱ بیشتر از ۱، کمتر از ۱۰۰، ۰/۳۰ بیشتر از ۱۰۰، کمتر از ۵۰۰، ۰/۷۰ بیشتر از ۵۰۰، کمتر از ۵۰۰۰، ۱/۵۰ بیشتر از ۵۰۰۰، کمتر از ۱۰۰۰۰، ۳/۰۰ ۱۰۰۰۰ یا بیشتر، ۴/۰۰	۱) ۰/۷۵ درصد ۲) ۰/۵ درصد	۱۹۹۰/۴/۱۲ - ۱۹۸۹/۸/۱۱: ۱ درصد ۱۹۹۰/۹/۲۸ - ۱۹۹۰/۴/۱۳: ۲ درصد ۱۹۹۱/۴/۲۵ - ۱۹۹۱/۴/۲۶: ۱ درصد ۱۹۹۱/۱۲/۳۱ - ۱۹۹۱/۴/۲۶: ۰/۷۵ درصد ۱۹۹۲/۳/۱۷ - ۱۹۹۲/۱/۱: ۰/۴ درصد	نرخ
۹۹-۱۹۹۸: ۰/۱۵ درصد (برآوردی)	۱۹۹۴: ۱/۳ درصد	۱۹۸۹: ۰/۵۴ درصد	درآمد

- این مالیات بین سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۵ در استرالیا دریافت نشده است.
- نرخ‌ها از سالی به سال دیگر متغیر بوده و بین استان‌ها نیز یکسان نبوده است.

استرالیا	ونزوئلا	پرو	
	۱۹۹۹: ۰/۶ درصد	۱۹۹۰: ۰/۵۹ درصد ۱۹۹۱: ۰/۴۶ درصد ۱۹۹۲: ۰/۰۵ درصد	(برحسب درصد GDP)
ارگان‌های دولتی، خیریه‌ها، بیمارستان‌های دولتی، دیپلمات‌ها و نمایندگان کنسولی، و تراکنش‌های بین‌بانکی.	حساب‌های بانکی دولت و نمایندگان دولتی؛ بانک مرکزی؛ پرداخت‌های بین‌بانکی؛ حساب‌های نمایندگان دیپلماتیک، سازمان‌های بین‌المللی و کارمندان خارجی آنها؛ دانشگاه‌ها و مؤسسات دیگر آموزشی؛ انجمن‌های غیرانتفاعی؛ انتقال بین حساب‌های یک دارنده یکسان در یک بانک یکسان؛ نهادهای پس‌انداز و وام؛ ^۱ بانک‌های وام مسکن؛ بورس سهام و معامله‌گران بورس سهام؛ صندوق‌های بازار پول؛ مستمری‌های پرداخت شده توسط موسسه تأمین اجتماعی؛ سپرده‌های بانک مرکزی؛ صندوق‌های دارایی‌های نقد؛ ^۲ تراکنش‌های میان بانک مرکزی و شرکت نفت ایالتی؛ خطاهای حسابداری؛ تراکنش‌های لغوشده شامل چک‌های برگشتی و پرداخت خود مالیات.	کارمزدهای بانکی، حق کمیسیون‌ها، و بهره‌ها؛ پرداخت‌های مالیاتی؛ حساب‌های بانکی نزد بانک مرکزی؛ حساب‌های صندوق‌های تأمین مسکن در بانک مسکن؛ حساب‌های دولتی در بانک مرکزی؛ نمایندگی‌های دیپلماتیک و سازمان‌های بین‌المللی و کارکنان آنها؛ وجوه اختصاص یافته به پروژه‌های همکاری فنی بین‌المللی؛ حساب‌های بورس سهام و معامله‌گران سهام؛ حساب‌های نمایندگان رسمی گمرک؛ حساب‌های دانشگاه‌ها و مدارس؛ حساب‌های کلیساها؛ چک‌های بانکی در صورت غیرقابل انتقال بودن و از طرف خریداران چک‌ها؛ انتقالات میان حساب‌های یک دارنده حساب مشخص، شرکت‌های صنعتی و معدنی که قراردادهای پرداخت مالیات ثابت منعقد کرده‌اند؛ پاداش خاتمه یا انفصال خدمت و بدهی خود مالیات.	معافیت‌ها
در قانون بدان اشاره نشده است.	پشت‌نویسی دوم به بعد مشمول مالیات می‌شوند.	در قانون بدان اشاره نشده است.	پشت‌نویسی چک

مأخذ: کوئیلو، اپریل و سامرز. (۲۰۰۱).

1. Saving and Loans Entities
2. Liquid Asset Funds

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی